

MİLLİ MÜCADELEDE Mülki İdare Amirleri

Erdi BATUR
E. Vali

Türk idarecisinin övünç ve gururu olan idarecilerimizden akla ilk gelenler; Mazhar Müfit Kansu, Tahsin Uzer, İbrahim Ethem Akıncı, Fazlı Güleç, Hacım Muhittin Çarıklı, Ebubekir Hazım Tepeyran, Ali Haydar Yuluğ, Faik Öztrak, Bekir Sami Baran, Hamit Kapancı, Mehmet Kemal, Mehmet Reşit Paşa, Mehmet Nusret bunlardan bir örnek olup, daha nice idareciler vardır.

Kurtuluş Savaşı yıllarında görevde bulunan Mülki İdare Amirleri, bölgelerinde Kuvayı Milliye Müfrezeleri kurarak, bu müfrezenin başında Millî Mücadeleye katılmış vatansever insanlar olarak ülkemizin her bölgesinde, vilayet, kaza ve nahiyesinde Türk İdarecisi milletin birliği ve bütünlüğü, devletin sonsuza dek yaşaması için elinden gelen gayreti gösterip Türkiye Cumhuriyeti Devleti kurulmasında üstün yararları olmuştur.

Türk idarecisinin övünç ve gururu olan bu idarecilerimizden akla ilk gelenler; Mazhar Müfit Kansu, Tahsin Uzer, İbrahim Ethem Akıncı, Fazlı Güleç, Hacım Muhittin Çarıklı, Ebubekir Hazım Tepeyran, Ali Haydar Yuluğ, Faik Öztrak, Bekir Sami Baran, Hamit Kapancı, Mehmet Kemal, Mehmet Reşit Paşa, Mehmet Nusret bunlardan bir örnek olup, daha nice idareciler vardır.

Bu idarecilerden biri olan Vali Hacım Muhittin Çarıklı'nın hayat serüveni ile Millî Mücadeleye katkılarını 202-203 sayılı İdarecinin Sesi

Dergisi'nde anlatmaya çalıştık. Bu yazımızda diğer bir örnek olarak Akbaş Kahramanı Köprülü Hamdi Bey'in Millî Mücadeleye katkılarını söz edeceğiz.

Vatan mücadelesinde, gerek Kurtuluş Savaşında gerekse daha önceki yıllarda gösterdikleri büyük Vatan Hizmetlerinden ve hatta canlarını vermelerinden dolayı kendilerini rahmet ve saygı ile anıyoruz.

KAYMAKAM HAMDİ BEY

Kolağası (ön yüzbaşı) İbrahim Beyin oğlu Hamdi Bey 1886 yılında Köprülü'de doğmuş, küçük yaşta babasını kaybedip yetim kaldığında, dayısı Celalettin Beyin korumasında büyüyerek, Köprülü Rüştüyesinde orta, İstanbul Mercan İdadisinde lise öğrenimini tamamladıktan sonra, Ağustos 1910 yılında Mülkiye'den mezun olmuş, Eylül 1910 yılında ilk defa açılan İhtiyat Zabıt Mektebine girerek iki yıl askerlik görevini yapıp, terhis olduktan sonra Ekim 1912 yılında Kosova Vilayeti Maiyet Me-

mur olarak devlet memurluğuna atanmıştır. Bu görevde iken 8 Ekim 1912'de Balkan Harbi başlaması üzerine Aralık 1912'de orduya katılıp, savaşın sonuna kadar Yedek Teğmen olarak cephede çarpışmıştır. Edirne'nin Bulgar'dan geri alınmasından sonra Ocak 1914'de Edirne Polis Müdürlüğü İdari Şube Müdürü, sonra Haziran 1914'de Kırklareli Demirköy Kaymakamlığına atanmıştır.

Hamdi Bey bundan sonra görevinde çalışkan ve otoriter bir idareci olarak halkın huzur ve refahı için çalışarak, ilçe köylerini düzenli bir şekilde gezerek, ihtiyaçlarını yerinde saptayıp çözüm yolları arayan, konulara içtenlikle eğilerek, imkanları harekete geçirmeye çaba sarf eden, esnafı denetleyen, boş duran kimseleri çalışmaya sevk eden, ilçenin ana sorunlarını bir program uyarınca hal yoluna koymayı özen gösteren bir idare adamı olarak görüyoruz.

Hamdi Bey, Eylül 1915'te Malkara, Mart 1916'da Keşan, Temmuz 1916'da Sındırgı, Ocak 1917'de Edremit Kaymakamlığına getirildi.

Edremit Kaymakamı Hamdi Bey ve Seyit Sait Bey

Edremit'te iki yıl başarılı hizmet görmesine rağmen 9 Nisan 1919'da Damat Ferit Hükümeti tarafından "İttihatçı" diye azledildi.

Bu tarihten sonra Hamdi Bey Millî Mücadelenin içerisinde görev üstlendi. Bir süre Ayvalık'ta Millî Mücadelenin ilk kurşununu atan, askeri birlik komutanı Ali Çetinkaya'nın yanında, daha sonra Burhaniye Kaymakamı Salim Özdemir'in yanında, fiilen mücadeleye katılmış, sonra Balıkesir Kongresine Edremit delegesi olarak iştirak etmiş, bilahare Merkez Heyetinde görev alarak 30 Aralık 1919'da bu Heyetin kararıyla Biga Kaymakamlığında görevlendirilmiştir.

AKBAŞ CEPHANELİĞİ BASKINI

Ulusal Kurtuluş Savaşı boyunca çekilen sıkıntıların başında silah, cephane ve mühimmat temini zorlukları gelir. Balıkesir Heyet-i

Merkeziyesi aldığı önemli kararlardan biri de silah temini için yapılan Akbaş Cephaneliği baskınıdır. Mondros Mütarekesi ile ordular terhis edilmiş, silah ve cephaneler İtilaf Devletlerine verilmiş olduğundan, eldeki silah ve cephane miktarı iç ve dış düşmanla savaşmak için yeterli değildir.

30 Ekim 1918 Mondros Ateşkes Antlaşması hükümleri gereğince İtilaf Devletleri Çanakkale Boğazının iki yakasını işgal etmiş, el koydukları bölgedeki silah ve cephane depolarının en önemlisi olan Gelibolu ile Eceabat arasında bulunan, Fransız kontrolündeki Akbaş Cephane Deposudur. Bu depoda 8.000 Rus tüfeği, 40 Rus mitralyözü ve 20.000 sandık cephane ayrıca muharebe ile istihkam malzemeleri vardır.

O günlerde İstanbul gazetelerinde yer alan haberlere göre "Akbaş depolarındaki cephanenin Rusya'nın Denikin Ordusu'na gönderileceği" bildirilmektedir. Balıkesir Heyet-i Merkeziyesi Akbaş Deposu'na bir baskın düzenlenmesini kararlaştırır.

Balıkesir'de bulunan 61 Tümen Komutanı Albay Kazım (Özalp) Bey, bu depoya baskın yapma, silah ve cephaneleri Anadolu'ya kaçırma görevini, cesaretini ve Vatan sevgisini yakından bildiği hemşehrisi ve arkadaşı Hamdi Bey'e verilmesini, hem de üyesi olduğu Heyet-i Temsilîye kararını uygun ve muvafık görür.

Hamdi Bey, ilk iş olarak halktan millî duygularına, cesaret ve yetenek ile yiğitliğine güvendiği 19 kişiyi seçer. Diğer ihtiyaçlar da karşılandıktan sonra Hamdi Bey ve arkadaşları hareket edip, iki gün süren yolculuktan sonra Lapseki'ye gelirler. Burada Lapseki Kaymakamı Hasan Basri Bey, Hamdi Bey'i öteden beri tanıdığı, sevdiği, güvendiği bir arkadaşı olarak durumu öğrendikten sonra Hamdi Bey'e, balıkçı ve motorcular kahyası Hasip Ağa'yı tanıtır. Hasip Ağa çevreyi iyi bilen, cesur ve vatansever bir kişi olarak Hamdi Bey'e bütün bilgileri verdikten sonra, denizle ilgili hazırlıklar yapılır. Lapseki'den Gelibolu kıyıları açık havada rahat bir şekilde görülmektedir.

Ertesi günü gecesi saat 22:00 radelerinde dört sala, beşerli olarak binerek, Eski İskele denilen yerden denize açıldılar. Kıyıda kendilerini Kaymakam Hasan Basri Bey ile Hasip Ağa uğurladı. Ocak ayının soğuk ama mehtaplı bir gecesinde, gizlice yaptıkları deniz yolculuğu, Ulusal Kurtuluş için lazım olan silah ve cephane, kendi ülkemizin deposundan kaçırmak için yapılıyordu.

Hamdi Bey ve beraberinde bulunanlar 3-4 saat süren bir sal yolculuğundan sonra Gelibolu kıyılarına

ulaştılar. Hamdi Bey çevre ve araziye dürbünle bakıp etrafı taradıktan sonra; Cephanelik ile aralarında bir kilometre kadar mesafe kalmış olduğu, cephanelikten 500 metre kadar açıklıkta, çadırlar kurulu olduğunu ve önünde nöbet bekleyen süngülu askerleri fark etmişti.

Hamdi Bey bu esnada uygulanacak planı arkadaşlarına açıkladı; Nöbetçilere doğru sürünerek ateş menziline kadar ilerlenecek, nöbet değişim esnasında çadırlar önünde toplanıldığı zaman, Hamdi Bey'in vereceği emir üzerine hep birlikte ateş edilecekti.

Plan uygulamasıyla, karşıda saf tutmuş nöbetçilerin yarısı yayılım ateşiyle yere yıkıldı. Kurtulanlar, yakındaki kale harabesinin arkasına sığındı. Görünürde canlı hedef kalmayınca, ateş kesildi. Karşı taraftan silah sesleri gelmez olmuştu. Hamdi Bey yanındakilere tetikte olmalarını hatırlatıp, Fransız askerlerin meydana çıkması halinde ateş edilmemesini söylediikten sonra, harabelere doğru sürünerek sesini duyuracak mesafeye ulaşıncaya, Fransızca şöyle haykırdı:

"Fransızlar dikkat...Fransızlar dikkat... şayet çıkıp teslim olursanız, bizden hiçbir zarar görmeyeceksiniz. Silahlarınızı atıp, ellerinizi havaya kaldırmış olarak meydana çıkın !.."

Bir iki dakika bekledikten sonra Hamdi Bey tekrar seslenerek;

"Fransızlar dikkat... Fransızlar dikkat... size Türklük şerefim ve insanlık namusum üzerine söz veriyorum. Teslim olan hiç kimse zarar görmeyecektir. Öteki istikametden gelen kuvvetler tarafından imha olunmadan bize derhal teslim olunuz.." der.

Çok geçmeden ortaya elleri havada bir adam çıkar. Bu bir subaydır. Onu

ötekiler izler. Böylece kan dökülmeden çok önemli bir görev başarılmış olunur.

Bundan sonra, canları da başışlandığı için, sevinç içinde olan esir Fransızların da yardımıyla Akbaş Deposunda bulunan silah ve cephaneler, akşama kadar kıyıda bekleyen sallara taşınır. Ele geçen tüfek 8.000, mitralyöz 40, cephane miktarı 2.000 sandığı buluyordu.

61 Tümen Komutanı Miralay Kazım (Özalp) Bey, bu büyük başarıyı, Heyet-i Temsiliye Reisi Mustafa Kemal Paşa'ya 28.1.1920 tarihli şifreyle bildirmiş. Mustafa Kemal Paşa da bu sevindirici habere aşağıdaki cevabı vererek, bunu bütün Milli Müdafaa Merkez Teşkilatına genelge ile duyurmuştur.

"Balıkesir'de Fırka 61 Kumandanı Kazım Beyefendiye, (28.1.1920 tarihli şifreye cevap)

Köprülü Hamdi Bey'in fedakârane ve cesurane hareketle elde ettiği şayanı şükran muvaffakiyetinden hasıl olan teşekkürümüzün Mumaileyhe tebliğine delalet buyurulmasını rica eder, böyle azim ve muvaffakiyete sebep olan Zat-ı Biraderanelerini tebrike şitap eyleriz."

*Heyet-i Temsiliye Namına
Ankara
29.1.1920*

Mustafa Kemal

Akbaş Baskını ile ilgili olarak Mustafa Kemal Paşa, Kazım (Özalp) Bey'e gönderdiği tebrik telgrafından ayrı olarak ayrıca bir genelge de yayınlamıştır.

Akbaş Cephaneliği Baskını ile ilgili Mustafa Kemal Paşa'nın Müdafaa-i Hukuk Merkezlerine gönderdiği Genelge;

"Bir suretinin Heyet-i Merkeziyelere itası rica olunur.

Gelibolu civarında Akbaş mevkiinde Fransızların taht-ı muhafazasındaki depolarımızda bulunan esliha (silahlar) ve mühimmatın Düvel-i İtilafiyeye tarafından Denikin Ordusu'na itasının (verilmesinin) kararlaştırılması ve bunların nakli için dört gün mukaddem (önce) bir Rus vapurunun Gelibolu'ya gelmesi üzerine, Balıkesir Hey'et-i Merkeziyesi azasından ve fedakar arkadaşlarımızdan Köprülü Hamdi Bey, Kuva-yı Milliye'den bir müfreze ile Lapseki'ye ve oradan 26/27.1.1920 gecesi sallarla Rumeli sahiline bi'l mürrur (geçerek) Akbaş Depolarına vaz-ı yed ettiği (el koyduğu) ve depo muhafızı olan Fransız efradını tevkif ve hutut-ı muhabereyi kat ettikten (haberleşme hatlarını kestikten) sonra eslihayı kamilen (silahları tamamen) ve cephaneyi kısmen ve muhafız Fransız efradını da mahfuzen (Fransız personeli de alarak) Lapseki'ye naklettirdiği ve esliha mühimmatı dahil (sahilden iç kesimlere) sevkten sonra mevkuf Fransızları iade eylediği ve bir ay evvel Akbaş Deposu'nda sekiz bin Rus tüfeği, kırk Rus mitralyözünü, yirmi bin sandık cephane olduğu mukayyet ise de istirdat olunan (ele geçirilen) miktarın henüz tespit edilmediği bildirilmiştir.

29.1.1920

Heyet-i Temsiliye Namına

Mustafa Kemal."

ŞEHİT EDİLMESİ

Akbaş Baskını'ndan sonra Hamdi Bey, Biga bölgesinde Milli Mücadele gücünü artırma çalışmalarını hız-

Hamdi Bey'in Biga'daki Mezarı

landırdı. Halkın elindeki silahların toplanmasına ilişkin çalışmalara hız verdi. Silahını teslim etmeyenleri cezaya çarptırdı. Kendisine güvenen ve inanan halk silahını Hükümet ve Askerlik Şubesine teslim etmeye başladı. Bu suretle çevrede nispi bir huzur sağlandı. Ancak Kara Hasan Çetesi kötü örnek oluyordu. Kır Bekçiliği ismi altında köylüyü soymaya ve başına buyruk hareket etmesini bir planla Kara Hasan ve tayfasını tehlikesiz duruma getirdi. Köylü-kentli bu durumdan memnun kaldı.

Terhis edilmiş bazı sınıfların, silah altına alarak Akhisar ve İzmir Cepheelerine sevkine önem verdi. Ayrıca para yardımı için varlık durumuna göre köylere salma saldı. Salınan salma bazı köylere ağır gelince köylüde bir düşünce aldı. Bölge halkı bu ortam içinde bulunduğu sırada Anzavur Ahmet ortaya çıkmış.

Kafkasya'dan gelip Biga'ya yerleşen Çerkez kökenli Anzavur Ahmet Çakırcalı Efe'nin takibinde bulunmuş, sonra jandarma yüzbaşılığı ile taltif edilmiş, Kütahya Jandarma Komutanlığı'nda iken kadro dışı kalmış. Sözü edilen tarihte Biga'da oturmakta idi. Bir ara İstanbul'a çağırı-

larak, kendisine Biga ve Bandırma havalisinin Kuva-yı Milliye'den temizlenmesi için "Kuva-yı Muhammediye" komutanı unvanı verilerek bu havaliye gönderilmiş.

Anzavur Ahmet, köy köy dolaşıp Hamdi Bey ile Kuva-yı Milliye aleyhine konuşmalar yapmaya başlamış. Bu arada Mustafa Kemal Paşa hakkında da ileri geri konuşmalarını sürdürmüştü.

Anzavur'un Gönen ve Manyas Çerkez köylerinde fesat tohumlarını ekmekte olduğunu öğrenen Hamdi Bey, yapılan aleyhte telkinleri boşa çıkarmak amacıyla, köylere "Nasihat Heyeti" göndermişse de beklenen sonuç alınmamış. Anzavur sonradan heyette bulunan saygın kişileri birer birer öldürmüştür. Kara Hasan çetesinin ele geçmeyen artıkları ile Çerkez ve Pomak'lardan oluşan heyet Anzavur Ahmet ile görüşerek "bize bir akıl öğret" demeleri üzerine "silaha sarılıp, Kuva-yı Milliye'ye karşı silahla karşı konulması konusunda, kendisinin Padişah tarafından görevlendirildiğini söyleyip, göğsünden fermanı çıkarıp gösterdikten sonra, Kur'an üzerine yemin ettirerek birlikte çalışmayı" kararlaştırmışlar. Anlaşan grup, An-

zavurun planını birlikte uygulamak üzere topluca Biga'ya dönmüşler. Plana göre, haftalık pazar kurulduğu pazartesi günü baskın planını uygulamayı aralarında söz vermişler.

13 Mart 1920 Pazartesi günü erkenden Belediye'ye gelen Hamdi Bey, bir yaylım ateş sesi duyar. Soruştururca, silah seslerinin cepheye sevk edilmek üzere Debboy'da bekleyen erler ile Kaldırımbaşı ve Savaştepe yönünden gelen "baskıncılar" arasında olduğunu öğrenir.

Hamdi Bey, yanına Kani Bey'i ve birkaç atlıyı alıp Debboya varınca, durumun fena olduğunu anlar. Derhal "silah başına" emrini verir ama Bigalı erlerin hemşehrilerine ateş etmeleri olanaksızdı. Üstelik sayıları da karşısında bulunanlara göre azdı. Bu arada Kani Bey'e "hemen haphaneye koş, Kara Hasan ve arkadaşlarını temizle. Bu hususta Jandarma Komutanından yardım iste" diye emir verir.

Kani Bey, Jandarma Komutanlığına giderek durumu bildirmiş ise de Komutan herhangi bir harekette bulunmayınca, Hamdi Bey'in emrini Kani Bey yerine getirerek haphane de bulunan Kara Hasan ve arkadaşlarını temizler. Bu sırada Anzavur kuvvetleri şehre girer ve bu durumu öğrenince, jandarma koğuşunda sıtmadan yatan üç eri, sonra Jandarma Komutanı'nı şehit ederler. Bu arada Kani Bey'in¹ saklandığı yeri sorarlar. Kani Bey üzerindeki gizli evrakı yok edip, bütün mermilerini kullanıp, yanında bulunan tek bombasını da savurduktan sonra son kurşunu beynine sıkarak hayatına son verir.

Hamdi Bey, Debboy'daki savunmanın ümitsiz olduğunu, isyancıların (baskıncı) şehre aktığını görünce, atına atlayarak Yenice Nahiyesi yö-

1 Kani Bey eski bir subay olup, Hamdi Bey'in yaveri gibi çalışmıştır.

Mondros hükümlerine dayanarak, Vatanın dört bir yanı düşman kuvvetleri tarafından işgal edilmiş, orduları dağıtılmış, tersane-demiryolları-limanlarına el konulmuş, tüm kaynakları elinden alınmış ve 15 Mayıs 1919'da Yunan Ordusu'nun İzmir'e çıkmasına izin verilmiştir.

nüne kaçırmaya başlar. Niyeti 40 kadar atlı ile Yenice'de bulunan silah deposundan, cepheye silah sevk etmek üzere giden Dramalı Ali Rıza Bey'le birleşmektedir. Fakat Hamdi Bey'in izini bulan isyancılar onu takibe aldılar. Gavur imam denilen Pomak eşkiyası Hamdi Bey'i İnova'da yakaladı. Türü işkenceler içerisinde yalınayak, elbiselerini soyarak yürütüp, sırtına binerek Biga'ya getirdiler. Milli duygudan yoksun bu kudurmuş insanlara Hamdi Bey sadece hak ettikleri ağır sözlerle karşılık verebiliyordu.

"Kuva-yı Milliye ölmeyecektir. Kuva-yı Milliye yalnız ben değilim, bütün millettir. Ne zaman olsa benim intikamımı sizden alacaktır." diyerek haykırıyordu.

Sonunda Pomaklar Hamdi Bey'i şehit ettiler. O haliyle Biga'ya getirip, ayaklarını ipe bağlayarak çarşı ve sokaklarda dolaştırdılar. Ertesi günü Anzavur gavuru² silahlı koruyucuları ile gösterişli şekilde şehre gelmiş ve

Kuva-yı Milliyeciler

bu olaylarda 21 Kuva-yı Milliyeci şehit edilmiştir. Akbaş Kahramanı Hamdi Bey de bu şehitler arasındadır.

Mustafa Kemal Paşa Söylev'inde (Nutuk) olayı şöyle anlatır;

"Efendiler, hemen aynı günlerde Anzavur, Balıkesir ve Biga havalisinde oldukça mühim vaziyetler ihdasına muvaffak olabilmışti. Başına külliyetli miktarda adam toplamışti. Karşısına gönderilen henüz pek körpe ve çok az miktardaki milli kuvvetler ile Biga'da kanlı bir muharebe oldu. Anzavur galip geldi. Kuvvetlerimizi dağıttı. Top ve mitralyözlerimizi gasb etti. Askerlerimizi ve zabitlerimizi esir ve şehit etti. Akbaş Kahramanı Hamdi Bey'de bu şehitler arasında idi."

5 Eylül 1993 tarihinde Gönen Belediye Başkanı A. Kaya Uzer'in düzenlediği, sonra gelen Belediye Başkanı Hayati Köse'nin kitap haline getirdiği "Kurtuluş Savaşında Gönen ve Çevresi" sempozyumunda tebliğ sunarak yer alan Siyasal Bilgiler Fakültesi'nden arkadaşım, Yenice Hamdi Bey Bucağından Prof. Dr. Yahya Akyüz orijinal iki mektuptan

bahisle; Biga'da olan Hamdi Bey'in, Balıkesir'de bulunan Albay Kazım Özalp'a makine başında telgrafla bilgi verip, yardım isteğinde bulunarak, Akbaş baskını ile elde edilen mühimmatın Balıkesir'e naklini ister (16 Şubat 1920).

Bin bir müşkülât içerisinde getirilen silah ve cephanenin muhafazası düşüncesinde olan Hamdi Bey Biga'da mukavemet edemezse Yenice'ye çekileceğini ve mühimmatın muhafazası için kuvvet gönderilmesini Albay Kazım Özalp'a bildirmiş, fakat hadiseler o kadar süratli cereyan ettiğiinden yardım kuvveti zamanında yetişemediğini hatıratında söz eder.

21 Şubat 1920 Yenice'de silahları ve cephaneyi korumakta olan Dramalı Rıza Bey, köyün Anzavur kuvvetleri tarafından sarılması üzerine, savunma imkanı kalmadığını düşünerek malzemeyi yakarak imha eder ve yarındaki adamlarla Agonya'ya çekilir.

Bununla ilgili 16 Şubat 1920 tarih ve 167 nolu mektup ile 17 Şubat 1920 tarih ve 168 nolu 2 mektubun Edremit Müdafaa-i Hukuk Reisi Mummer Beyin, Agonya Müdafaa-i Heyeti reisine gönderdiği mektuplardan söz etmiştir.

² Yerel halk kendisini bu şekilde anar.

Ben Gönenliyim, annem bu olayların cereyan ettiği dönemlerde 9-10 yaşlarında çocuk olarak olayları aklında canlı tuttuğundan bize hep anlatmıştır. Çocukluğumda bu olayları yaşayan büyüklerden çok şeyler dinledim. Büyüdüğümde efeler ile de görüştüm. Anlatılan cesaret, kahramanlık ve fedakarlık örneklerine hayran kalır, heyecanla dinlerdik. Soygun, eşkıya ve isyan olaylarına karışanlara kızar, öfkelenir, nefret duyardık. Babam ve dedem olayları yaşayan olarak yapılan zulümleri anlatırlardı.

Hamdi Bey başarılı bir idareci, cesur bir kahraman asker, duygulu bir insandı. Kendisini yakından tanıyan hemşehrisi Kazım Özalp; Onu şiir yazan, yağlı boya ve karakalem resim yapan, piyano-keman-ud ve tanbur çalan bir sanatkar, şık ve temiz giyinen zeki, bilgili, görgülü, kibar, nükteli ve daima neşeli bir insan olarak tanıtmaktadır.

Ülkenin kendisinden pek çok hizmetler beklediği bir sırada, vatan hainleri tarafından genç yaşta şehit edilen Hamdi Bey, bugün milletimiz kalbinde yaşamaktadır;

- Kırklareli merkezde Hamdi Bey Mahallesi,
- Demirköy İlçesinde Hamdibey Köyü,
- Balıkesir Edremit İlçesi Şehit Hamdi Bey Stadyumu,
- Çanakkale Yenice İlçesi Hamdi Bey Bucağı isimleri ile her an anılmaktadır.

Milli Mücadele de unutulmaz yararlıkları görülen Kaymakam Hamdi Bey'in hayat hikayesine benzer ismi bilinen ve yahut bilinmeyen nice Milli Kahramanlarımız vardır. Hepsini anarak, Ruhları Şad Olsun. Biga'nın Şehitler Tepesindeki mütevazı mezarında Hamdi Bey huşu içinde yatmaktadır.

Vatan borcunu canıyla ödeyen Milli Şehitlerimizin kabirlerinin, onlara layık bir duruma getirilmesinde Hükümetler katında ilgi gösterilmesinin daim olmasını, ayrıca il valisi ve ilçe kaymakamları ile belediye başkanları, görev sınırları içinde Milli Mücadele Şehitlerimizin kabirleri varsa ilgi göstermelerini hassaten hatırlatırım.

Hamdi Bey'in hayat hikayesini anlatırken ne kadar zorluk ve yokluklar altında, güç şartlar ve maddi imkansızlıklar içerisinde Milli Mücadelede çalıştıklarını anlamış oluyoruz. Her şeyin yokluk ortamında, canları pahasına yaptıkları çalışmaları açıklayan Hamdi Bey'in Milli Mücadele'deki hayat hikayesine benzer bildiğimiz yahut öğrenemediğimiz nice hayat hikayeleri vardır. Anlatmaya çalıştığımız Vatan kurtulmasındaki büyük Milli Mücadelenin bir kesitini açıklayan bir örnektir.

Milli Mücadele'yi zihinlerde diri ve canlı tutulması her zaman ve her devirde önemi akılda tutulmalıdır.

GENEL DEĞERLENDİRME

Birinci Dünya Savaşı bitmeden önce Osmanlı İmparatorluğu'nun siyasal varlığına son vermek ve topraklarını paylaşmak amacı ile İngiltere, Fransa, İtalya ve Rusya kurtlar sofrasında yer alarak kendi aralarında koparacakları toprakların paylaşım görüşmelerini yapıyorlardı.

Savaş sona erince müttefikler ile birlikte yenik düşen Osmanlı Devleti, ateşkes antlaşmasına davet edilerek, Ege Denizi Limni Adası Mondros Limanında 30 Ekim 1918 tarihinde Mondros Mütarekesi imzalandı ve hemen uygulamaya başlandı.

Mondros hükümlerine dayanarak, Vatanın dört bir yanı düşman kuvvetleri tarafından işgal edilmiş, or-

Osmanlı İmparatorluğunun tasfiyesi ve tarih sahnesinden silinmesi 10 Ağustos 1920 tarihli Sevr Antlaşması ile resmen gerçekleştirilmek istenmiş, üç kıtaya yayılan toprakları, Dünya Savaşını kazanan devletler tarafından işgal ve taksimi öngörülmüş.

duları dağıtılmış, tersane-demiryolları-limanlarına el konulmuş, tüm kaynakları elinden alınmış ve 15 Mayıs 1919'da Yunan Ordusu'nun İzmir'e çıkmasına izin verilmiştir.

Osmanlı İmparatorluğunun tasfiyesi ve tarih sahnesinden silinmesi 10 Ağustos 1920 tarihli Sevr Antlaşması ile resmen gerçekleştirilmek istenmiş, üç kıtaya yayılan toprakları, Dünya Savaşını kazanan devletler tarafından işgal ve taksimi öngörülmüş. Sadece toprakların bölüşümü ile yetinilmemiş; Osmanlı Devletinin siyasal, ekonomik, mali, askeri ve yargısal bağımsızlığı da ortadan kaldırılmış, ikinci Viyana yenilgisinden başlayan geri çekilme ve kazanımların kaybı süreci böylece tamamlanmış olacak idi.

433 Maddeden oluşan Sevr Antlaşması ne Osmanlı Meclisi Meb'usanı, ne de TBMM tarafından onaylanmıştır. Uygulama alanına girmeden İbret Belgesi olarak tarih sayfalarında yer almıştır.

Ulusal kimliğimizi ve Milli Misâk'a dayalı, ülke bütünlüğümüzü sağlayan bu uluslararası siyasi belgeyi kenarından, köşesinden kırmak isteyen sinsi olanları, hiçbir zaman göz ardı etmemek gerekir. Onun için ulusal konularda ödün verilmesi asla doğru olmaz.

24 Temmuz 1923'te imzalanan Lozan Antlaşması ile Anadolu ve Trakya yeniden Türk Varlığının Yurdu yapan ve sınırları Kurtuluş Savaşı ile çizilen Vatanımızın ve Bağımsız Devletimizin Ulusal ve uluslararası tapusudur.

Lozan Antlaşmasında Ulusumuzun hak edip te elde edemediği bir iki konu askıda kalmıştır. Bunlar Musul, Batı Trakya ve 12 Adalar gibi Ulusumuzun çıkarları yönünde çözüme kavuşabilecek zorunlu konulardır.

O günün şartları içinde çözülemeyen ve askıda bırakılan sorunlardan Hatay da, Boğazlar da, Kuzey Kıbrıs ta olduğu gibi, bir gün gelir mutlaka çözüleceğine inanmaktayız. Çünkü T.C. Devleti'nin devamlılığı ve güvenliği buna bağlıdır.

Lozan; Büyük bir Ulusu tarih sahnesinden silmek isteyen bir zihniyeti, Batı emperyalizmini, yani Haçlıyı simgeleyen Mondros ve Sevr gibi belgeleri yırtıp atan, bağımsızlık aşkı ile yeniden yaşam hakkı elde edilmiş uluslar arası bir Onur Belgesi'dir.

Ulusal kimliğimizi ve Milli Misâk'a dayalı, ülke bütünlüğümüzü sağlayan bu uluslararası siyasi belgeyi kenarından, köşesinden kırmak isteyen sinsi olanları, hiçbir zaman göz ardı etmemek gerekir. Onun için ulusal konularda ödün verilmesi asla doğru olmaz.

Lozan Antlaşması; Bize özgür bir Vatanında özgür bir Ulusun varlığını sonsuza dek var olacağını kanıtlayan ve sağlayan belge olarak, okullarda, Üniversitelerde, yeni kuşaklara tarih bilincini aşlamak ve ulusal hedefleri zihinlere yerleştirmek ve bunun yanında Ulusal Kurtuluş Mücadelesini ve Atatürk İnkılaplarını unutturmaya çalışan, hafife alan, çağdışı girişimleri boşa çıkarılması görevini Mustafa Kemal Atatürk Türk Gençlerine Hitabındaki sözleriyle belirtmiştir.

Yeni kuşaklar bu tarihi bilinç içinde yetiştirilmelidir.

ŞEHİT KAYMAKAM SAİM BEY

İşgal sırasında Çukurova Bölgesinde Hacin (Saimbeyli) ve Mağra (Tufanbeyli) kazalarının işgalden kurtarılmasında Ermeni ve Fransızlara karşı büyük kahramanlık göstermiş, ayrıca Osmaniye, Kadirli ve Kozan çetelerinden müfrezeler teşkil ederek Mamure Baskınına 18 Kasım 1920'de gerçekleştirmiştir. "Tek Konak" denilen yerde Fransız askerlerinin attığı bomba ile şehit düşmüştür.

ŞEHİT KAYMAKAM AHMET ŞEVKİ EFENDİ

Eşme (Uşak) Kaymakamı olarak Milli Mücadeleye katkısı büyüktür. Haziran 1921'de Derviş Bey komutasında Milli Kuvvetler Akıncı Müfrezesi Eşme yakınlarındaki Elvanlar İstasyonunda bulunan Yunan taburuna yapılan baskın düzenlemesinde Şevki Beyin hazırladığı plan uygulanarak Yunan taburu tamamen imha edilmiştir. Millî Mücadele düşmanları ihbarı üzerine gelen Yunan askerleri kendisini yakalayıp, İzmir Efzon Alayında kurşuna dizilerek şehit edilmiştir.

ŞEHİT KAYMAKAM MEHMET TAHİR BEY

Bala kaymakamı iken Milli Mücadeleye fiilen katılmış, 23 Nisan 1920 kurulan TBMM Hükümeti emrine girmiştir. Akdağmadeni kaymakamlığı sırasında Yozgat'ta Çapanoğulları tarafından çıkarılan isyanda asiler tarafından ilçe evlerinin bir kısmı ile Hükümet binası yakılmış, birçok masum kişiyi öldürmüşler, Kaymakam Tahir Bey ile Askerlik Şube başkanı Binbaşı Ahmet Bey kurşuna dizmek suretiyle şehit etmişlerdir.

KAYNAKÇA

Mehmet Aldan, İz Birakan Mülki İdare Amirleri Doç.Dr. Mediha Akarslan ,

Doç. Dr. Mediha Akerslan Türk Milli Mücadelesinin Balıkesir Cephesi

Ali Çetinkaya Mülkiye Tarihi Kurtuluş Savaşında Gönen ve Çevresi- Sempozyum

Prof. Dr. Yahya Akyüz

Oğuz Göksu, Türk İdare Tarihinde Şehit Kaymakamlar